

minden lehető áldozatot meghozni az eredményes akcióra. A jótékonyági és társadalompolitikai működésekre alakult egyesületeknek és testületeknek tölre népkonyhát kellene felállítani főképp az iskolás gyermekek, de lehetőleg minden szegényember részére is.

Ez az utóbbi intézmény, amely minden városi hatóságnak sok gondot fog még okozni, Szegeden Back Bernát nemes adományával szerencsés megoldást nyer. A néphez, úgy kívánnak Kecskeméten hozzáférfközni, hogy ki-nyomtatják és szélesztatják dr. Csabay Géza, ottani főorvosnak a gyermek-egészségügygel foglalkozó munkáját.

Annak a határozatnak, amelyet ebben az ügyben a szegedi közgyűlés hozott, volt egy rendelkezése, amelynek következtében az összes törvényhatóságokat értesíteni kell a náluk megindult mozgalomról. Ez az átirat bizonyára elment már és az a hatása minden esetre meglesz, hogy felhívja a törvényhatóságok figyelmét azokra a körülményekre és széleskörű intézkedésekre, amelyekkel Szeged ebbe a nemes és példatadó harcába indult.

HIREK

0000

A török Vörös Félhold képeslevelezőlapjait 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság, (Budapest, képviselőház.)

Az ember értéknövekedése.

A népekre ránehezedő borzasztó megpróbáltatás elmélkedésre kényszerít. Elmékelkedésre az államoknak és nemzeteknek egymáshoz való viszonyáról, az egyes államok belső alapjairól, politikai vezetéséről és gazdasági helyzetéről is. De gondolkodóra készít még az egyesek háztartásáról is. A mérlegelő ész iparkodik napjaink nehéz tapasztalataiból hasznót huzni. A problémák sokasága mellett is az elmélkedés középpontja: az ember. A legutolsó negyed század kapitalisztikus föllendülése esodálkozásba ejtett, a tőke teljesítményeinek szinte viharos eredményei mintegy szellemileg elnyomott bennünket. A kultúra haladását a szállított ére tonnaszáamához, a vasuti és táviróvonalak kilométereihez, a takarékbetékek millióihoz mértük. Minden a termelés szolgálatába állott, még a törvényhozás is. Amellett teljesen megfeledkeztünk arról, hogy minden gazdasági tevékenység első eszköze és végső célja: az ember és nem a vagyon. Nem a néptömegek kielégítési és felemelése volt az irányító eszme. Azt rövidesen elintéztük azal, hogy a több vagyon valami uton-módon javára lesz a néptömegeknek is, holott a történelem tanúsága szerint a testi és szellemi rabszolgaság a fény, pompa és gazdaság mellett is fennállhatott. Ugy körülbelül tudtuk, hogy végeredményben az ember a kultúra egyetlen eszköze, csak hogy emberanyag mindig volt bőségesen, sőt még azon is túl. Ha valami nagyszabású bánya-, vasut- vagy csatornaépítési részvénytársaság megalakításáról volt szó, az egyedüli komoly probléma a pénz volt, de sohasem az emberi munkaerő. Ezt tet-szés szerinti mennyiségben lehetett a legrövidebb idő alatt mint valami kiapadhatatlan tartányból előteremteni, ez sem az európai, sem az amerikai tőkemágnások részére nem volt komoly feladat. Csak kiáltani kellett és csapatostul tódultak az emberek. A belföldről, a határon vagy a tengeren túlról beláthatatlan volt az ajánlkozó munkáskezek száma. A nép és a középiskolák, valamint az egyetemek pedig valósággal ontották a tanult főket. A legkisebb apróhirdetés elegendő volt ezek mozgósítására, csak választani kellett közülök.

Az ember, az nem volt kérdés.

És az emberek sorsa? Az újságok nap-nap mellett emlékeznek meg mindenféle kisebb és

nagyobb szabású tragédiákról, az ember már jóformán el sem olvassa, annyira megszokta. A statisztikusok számszerűen foglalkoznak ezekkel az esetekkel, osztályozzák őket és levonják belőlük a törvényszerűségeket. Nagyobb gabonaárak — több lopási eset; növekvő munkahiány — több öngyilkosság; nagyobb munkaidő — több baleset stb. Ezek mind olyan maguktól értetődő dolgok, amelyeknek nagy az elméleti értékük, erkölcsi értékük azonban nincs. Ki gondol arra, hogy ezek az öngyilkosságok, balesetek egy-egy virágzó emberéletet pusztítottak el? Egy-egy embert, akinek volt szerető anyja és felesége, vagy szerelmes menyasszonya, hogy utána talán éhez és elzüllő gyermekek maradnak? Kinek jut eszébe, hogy az emberiség kultúrájának egyetlen eszköze pusztult el? Egy-egy újsághírré, statisztikai számmá zsugorodik össze az egész, a melyen érdektelenül és közömbösen végigsiklik az ember szeme.

Most azonban egyszerre megváltozott minden. A háború mindenkinek az életét fenyegeti. A pusztá, egyéni létet. Létünk megmentése érdekében csatasíkra kell állítani egész férfianyagunkat. A haremezón, ott még érték az ember. A tét irtóztató, de a nyereség értékes. Kezdjük megbecsülni az ember igazi értékét, a meleg szívet, a gondolkodó agyat. Az ember élete oly végtelenül olesóvá, de egyúttal oly végtelenül értékesé vált!

A számító, hideg ész erre talán azt mondja: szentimentalizmus. Lehet. De a háború mindenkét megtanít arra, micsoda fontos szerepe van a névtelen embertömegnek. A tömegfogyasztás pedig közgazdaságunk legfőbb problémájává lett. Szinte kommunizmusban élünk. A termelés tehát már nem csak a tőke kedvéért van, sőt a tőke sines már önmagáért. Mit jelent ez? Azt, hogy az ember már nemcsak mint a termelés eszköze jön számításba, hanem, mint — cél. És minden, ami van, bárkinek a tulajdona legyen, már csak eszköz a célhoz.

De ott, ahol az ember csak eszköz gyanánt szerepelt, ott is növekedett értékében. A munkaerő megszerzése e háború után nem lesz kisebb gond, mint a tőke összehordása. Kemény megpróbáltatása ez a háború az emberiségnek, de haszna, hogy az ember értéke megnövekszik és nem lesz másodrangú szerepre deklasszifikálva. A háború után az ember-nyaggal majd ép oly okosan és gondosan kell gazdálkodnunk, mint más javakkal.

A háború az ember értéknövekedését jelenti.

— Államtitkárok kitüntetése. A hivatalos lap közli, hogy a király Tőry Gusztáv igazságügyi, Vértessy Géza ő felsége személye körüli, Ottlik Iván földművelésügyi, Pap Elek pénzügyi, Jeszenszky Sándor miniszterelnökségi, báró Kazy József és Bartóky József földművelésügyi, Karátson Lajos honvédelmi és Némethy Károly belügyi államtitkároknak a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta.

— Frigyes főherceg Orosz-Lengyelországban. A sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg tábornagy, hadsereg főparancsnok e hó 13-án inspicálás végett megszállott orosz tartományokba és Linsingen gyalogsági tábornok meglátogatása céljából az utóbbinak a főhadiszállására ment. A főherceg 13-án délután kelt utra és 14-én reggel érkezett Lublinba. Lublinban a főherceg a feldiszitett utakon át a kormányzóság épületéhez ment, ahol egy diszszázad állott a főherceg fogadására. Fogadás után a tábornagy ünnepi misét hallgatott a székesegyházban és Te-deumot a dominikánusok történelmi nevezetességű templomában, ahol a Krisztus keresztjének egy darabjából készült ismeretes feszületet nyújtották csókra a főhercegnek. A következő napon Frigyes főherceg rövid megszakítással Lubartovba utazott. A tábornagyot egy helységben Linsingen gyalogsági tábornok fogadta vezérkari főnökével. A főherceg melegen üdvözölte a tábor-

nokokat, megtekintette a kivonult diszszázadot és zeneszó mellett vonultatta el őket maga előtt. Az utazást ezután automobilon folytatta és Szpavatyce mellett megtekintette a Bugon át épített nagy kiségitő hidat.

— Négy új főrend. Budapestről jelentik: Öfelsége legközelebb négy új főrendet fog ki-nevezni. A négy főrend hír szerint Weisz Manfred, a csepeli lőszergyár tulajdonosa, Gajári Ödön, Az Újság főszerkesztője, Szily Kálmán, a Magyar Tudományos Akadémia volt főtítkára, az ismert tudós, és Horváth Elemér, a budapesti áru- és értéktőzsde elnöke lesz.

— Megalakul a városok élelmezési közponija. A budapesti Magyar város- és községfejlesztési részvénytársaság igazgatósága elhatározta, hogy városaink és községeink közlelmezéseinek megoldására törekedve, megalakítja a városok és községek közlelmezési központját. A központ, a haditermény részvénytársaság ügykörébe eső terményeket nem tekintve, minden más élelmezési és háztartási cikknek közvetlen beszerzésével és annak a városokhoz és községekhez való juttatásával fog foglalkozni. Ebből a szempontból a legnagyobb jelentőségű lesz a hus és zsirkérdés megoldása, melyet olyképen tervez, hogy a városok és községek megbizásából egységesen fogja a marha- és sertéshizlalást részben saját telepein, részben pedig nagyobb bérgazdaságok telepein végezni. Ezenkívül biztosítani kívánja a városok és községek közsén és tűzifaszükségletét is, külön szervezetet létesít a semleges országokból való behozatal céljára, és végül különös figyelmet akar fordítani arra, hogy egyes városok és községek között csereforgalmat létesítsen oly élelmicikkekben, amelyek egyik helyütt fölsőlegben vannak, míg a másik helyütt csak nehezen és drágán szerzethetők be. A társaság a kormányval szemben kötelezte magát, hogy az áruüzletről eredő nyeresége egy bizonyos határt meg nem haladhat, ezenfelül pedig a társaság nagyrészvényesei a részvénytőke tele erejéig részvényeiket névértékben a törvényhatóságok, városok és községek rendelkezésére bocsátják, hogy így a társaság közlelmezési akciója az érdekeltség ellenőrzése, de egyúttal anyagi érdekeltsége mellett is bonyolításassé le. Az ilyképen felajánlott részvények átvételére már több törvényhatóság, város és község jelentkezett és ennek megfelelően a legközelebbi közgyűlésen az igazgatóságot új tagokkal fogják kiegészíteni. A vállalat felett az állami felügyeletet dr. Némethy Károly államtitkár, mint miniszteri biztos gyakorolja. A vezérigazgatói teendőket dr. Éber Antal, a közigazgatási rész teendőit dr. Horváth József fogja ellátni. Ügyvezető igazgatóvá dr. Töpler Ottót nevezte ki a társaság igazgatósága.

— Nincs építkezés Szegeden. A középítészeti tanács szerdán délben ülést tartott dr. Cicatricis Lajos főispán elnöklésével. Tóth Mihály főmérnök terjesztette elő az aktákat az építkezésekről. Bizony nem sok ilyen akta akadt, mert mostanában nem igen van építkezési kedv. Nagyobb építkezésre egyáltalán nem kértek engedélyt, földszintes ház képviseli a jelentékenyebb építkezést, abból is csak egy darab. Hét melléképületre, hat átalakításra, egy utcai kerítésre, hét tetőfedésre, három csatornaburkolásra kértek még engedélyt. Ez a szomorú statisztika legjobban jellemzi az építőipar pangását.

— Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsulése Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa csütörtökön Budapesten ülést tart. Napirenden folyóügyek vannak és a főtanács be fogja jelenteni, hogy a panaszokai fiókin-tézet, amely egy ideig szünetelt, már ismét működik és hogy a zimonyi fiókin-tézet megnyitása csak rövid idő kérdése.

— A csengelei földet elöntötte az ár. Szerdán délelőtt több csengelei gazda jelent meg dr. Somogyi Szilveszter polgármesternél, akik elpanaszolták, hogy a víz elöntötte föld-